

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi polji in volja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne verstice, če se natisne enkrat, 10 kr., dvakrat 14 kr., trikrat 18 kr.

Štev. 6. V Mariboru 20. marca 1877. Letnik V.

Šolske knjige v deržavnem zboru.

V 23. seji poslaniške zbornice bile ste na versti prošnji avstrijskih knjigoteržcev, da bi se c. kr. šolska zaloga ne razširjevala, ampak skerčila. O tej prošnji se je učni odbor posvetoval in po poročevalcu dr. Beer-u nasvetoval sledečo resolucijo: „Z ozirom na to, da razširjevanje c. kr. šolske zaloge čez njen sedanji obsežek ni primerno, naj se prošnji avstrijskih knjigoteržcev odstopite vladi v temeljiti prevdarek“.

Proti temu predlogu so govorili dr. Vošnjak; za predlog dr. Dittes, dr. Hoffer in Umlauft. Govor dr. Vošnjaka se glasi:

Resolucija, katero je odsek za poduk predlagal, se mi ne zdi dosti obširna, ker se obrača le proti daljnjemu razširjenju zaloge šolskih knjig, dočim pravo zanimanje šolstva sploh omejenje ali popolno odpravljenje zaloge šolskih knjig zahteva. Glasoval bodem torej proti resoluciji, akoravno rad priznavam, da se s tem majhen korak do poboljšanja stori. Pa tudi druge resolucije ne bom predlagal, ker vem, da ako pride od te strani (desne), tako ne dobi zbornične večine; ker mi je dalje osoda, katera je take resolucije od vladne strani doletela, iz poprejšnjih časov znana, da so namreč taki sklepi poslanske zbornice, ako niso vladi po volji, vselej brez vspeha.

Tak monopol z zalogo šolskih knjig ne obstaja, kolikor jaz vem, v nobeni drugi državi, ker so popred avidele, da se potom privatne konkurencije lagljeje in boljše oskrbé šolske knjige.

Poročilo prav omenja, da se vzdržanje samostojne zaloge šolskih knjig daje teško opravičiti, in da razlogi, ki se navajajo od strani uprave, niso veljavni.

Ako pa poročilo ta svoj izrek omejuje le na učilnice z nemškim učnim jezikom in glede nenemških učilnic hoče vzdržati

še dalje c. kr. zalogo šolskih knjig, moram ravno temu terjenju, ker je v protivji z obstoječimi razmerami, kot nepravemu protivstaviti se.

Nobenega naroda nenemške narodnosti v Avstriji nij, ki bi ne imel toliko inteligentnih močij, da bi bil v stanu, oskrbeti knjige, ki so za ljudske šole potrebne. Ne ta nezmožnost je uzrok, da zaloga šolskih knjig nenemške ljudske šole skoraj izključljivo preskerbuje s šolskimi knjigami, uzrok je marveč v monopolu, ki ga vlada vzderžuje, vsled česar so ravno one knjige, ki iz te zaloge prihajajo, v šoli pripuščene, one pa, ki so se po privatni konkurenci preskerbele, se ne poterdijo, ma če so še tako dobre.

Hočem samo opomniti na ravnanje vlade in štajerskega deželnega šolskega sveta gledé slovenskih in slovensko-nemških ljudskih šol na spodnjem Štajerskem. Za slovenske ljudske šole se je, kakor kaže poročilo c. kr. naučnega ministerstva od leta 1875, nad 108.000 šolskih knjig iz šolske zaloge leta 1875 izdalo; vendar izdaje zaloga šolskih knjig skoraj skozi in skozi le šolske knjige za eno ali dvorazredne ljudske šole, a na večrazredne in na meščanske šole se niti ne ozira ne. Ker torej za te nazadnje imenovane učilnice učnih sredstev večjidel manjka, so nekateri marljivi učitelji nekaj iz lastnega nagiba, nekaj pa na prigovarjanje učiteljskega društva za spodnje Štajersko predstavili v slovensko in na svoje stroške dali natisniti nemške knjige, ki so poterjene in tam vpeljane. To se je zgodilo z več knjigami profesorja Netolička v Gradeci, z njegovo „malo fiziko“, „malim naravoslovjem“, „zgodovino za ljudske šole“, „fiziko in kemijo“ od Deckerja, dalje s „pripovedmi iz štajerske zgodovine“ od profesorja Kronesa itd.

Štajerski deželni šolski svet, oziroma vlada, je izvzemši ene same teh knjig drugim odrekla dovoljenje za učilnice in je njih razširjenje v ljudskih šolah prepovedala.

Tukaj imamo torej čudno resnico, da na eni strani c. kr. zaloga šolskih knjig potrebnih knjig ne podaje, na drugi strani pa vlada take knjige, ki jih podaje privatna konkurencija na podlagi nemških knjig v dobrej in rabljivej prestavi, za šolsko rabo ne dovoljuje. Zastonj sem iskal, kaj bi bilo pač vlad o nagnilo do takega ravnanja, ki šolstvu očitno škoduje. Ne morem misliti, da sovraštvo vlade proti slovenskeji narodnosti tako daleč sega, da se šolam celo učna sredstva jemljó, da se slovenski narod na nižjej stopinji olike obderži. Najpervo nam gospod minister za nauk in bogočastje s posmechovanjem očita, da nemamo učnih sredstev in učnih močij za naše slovenske šole; preskerbimo si potem iz lastnih žertev učnih sredstev za ljudske in za srednje šole, ker je, kakor znano, kraujski deželni zbor dovolil 10.000 goldinarjev za izdanje knjig za srednje šole. Zdaj

pa pride vlada in prepové razširjenje takih knjig na ljudskih šolah; dalje pa je odvisno od čudi gospoda naučnega ministra, da-li se nema vsak dan kak profesor srednje šole, ako je Slovenec, predstaviti iz domovine, bodi-si v Dunajsko Novomesto, bodi-si v Videnavo v Šleziji, kakor se je to te dni zgodilo profesorju iz Krauja, pravijo, da iz službenih obzirov.

Kje drugje bi vodstvo poduka zadovoljno in veselo bilo, ko bi marljivi učitelji svoj čas v to vporabljali, da učna sredstva, ki še manjkajo, z lastno pridnostjo preskerbé. Pri nas pa je to ravno narobe.

Ukazeljni in v službi goreči učitelj sme se zanašati, da bo vlada — tukaj mislim posebno štajerski deželni šolski svet — kovarila proti njemu, ako svoje moči vporablja za narod, kateremu pripada in mej katerim deluje. Štajerski deželni šolski svet je menda pozabil, da na Štajerskem poleg treh petin prebivalstva nemške narodnosti živi dve petini Slovencev, zato tako navdušen deluje proti slovenskej narodnosti, da ne ovira samo uvedanja takih knjig v šole, nego celo z direktnimi ukazi učitelje svari, da takih knjig za-se ali za učiteljsko bukvarno nemajo kupovati. (Klicij: čujte! čujte!)

Pred menoj leži tak več ko čuden ukaz štajerskega deželnega šolskega sveta, ki opominja na najlepše čase birokratično-policijskega nadzorovanja. Ta ukaz od 11. jan. t. l. št. 326 prinaša po okrajnih šolskih svetih krajnim šolskim uradom na spodnjem Štajerskem ministerijalni ukaz od 25. marca 1873, ki se tiče rabljenja učnih knjig na ljudskih in meščanskih šolah na znanje; štajerski deželni šolski svet je baje zvedel, da se posebno v spodnjem delu dežele poskuša razširjati nekaj samostojno spisane, nekaj pa prestavljene knjige, ki postavno niso privoljene, in da se učitelje javno opominja — kakor se je to zgodilo v številki 24 „Slovenskega učitelja“, ki je list spodnještajerskega učiteljskega društva — naj od nadačitelja Ivana Lapajne predstavljeno „zgodovino“ od prof. Netoličke za ljudske šole za-se in za svoje učence kupijo. Ker je tako vsiljevanje knjig nepostavno in sposobno, da šolstvu škoduje — vprašati moram, zakaj še nemškemu šolstvu škoduje, kjer je knjiga uže tako dolgo v rabi — in ker nek učitelj z nedovoljenim izgovorom — s katerim, nij povedano — svoje literarične proizvode hoče poprodati, in s tem celo učiteljski stan onečastuje — štajerski deželni šolski svet je zares neizročeno skerbni za dostojnost spodnje štajerskega učiteljstva (veselost) — je deželni šolski svet, da avtoriteto postave varuje — kakor da bi se uže revolucija začnjalala — primoran, da opomni šolsko vodstvo na omenjeni ministerijalni ukaz in še posebej na §. 3 tega ukaza, da se po njem ravna in da je za vsako zanemarjanje odgovoren. Gospoda! dokler bode tako enostransko in ozkočestno stališče

pri voditeljnih organih našega šolstva merodajno, se ne da upati posebnega napredovanja pri šolstvu.

Iz takega postopanja se vedno le vidi, da voditeljstvu poduka nij za povzdigo poduka, nego le za politične strankarske namene, katere pri nas Slovencih hoče in upa doseči z germanizacijo.

Toda pri ljudskej šoli je takovo strankarsko gospodstvo najmenj na pravem mestu in je le v stanu, da celo ljudsko šolstvo do pogina tira. Omenjene, in še boljše, odpravljene sedanjega monopola c. kr. zaloge šolskih knjig bi ne le vsi strokovnjaški krogi z veseljem pozdravili, nego tudi vse prebivalstvo bi jo z zadovoljstvom sprejelo.

Iz teh razlogov se ne morem ogreti za zatemnelo in brezbarveno resolucijo podučnega odseka in bom proti njej glasoval.

Poslanec dr. Dittes je govoril nekako tako-le: „Zahtevanje avstrijskih knjigoteržcev je izredno primerno in utemeljeno; oni bi na temelju njih prošnje še celó več zahtevati mogli in terjali, da se po malem vsa c. kr. šolska zaloga odpravi. Tega pa iz same ponižnosti storili niso, da ne bi se jim sebičnost očitati mogla. Jaz sem pač tega prepričanja, da je vložena prošnja iz objektivnih razlogov neovergljiva, kolikor je tudi osebnih interesov z znano šolsko zalogo združenih. (Klice: čujte!) Kar zadeva materijelnih dobičkov, katere ima baje ljudstvo pri tej zalogi, je v spomenici knjigoteržcev dobro dokazano, da teh materijelnih dobičkov celó ni, ali da so le navidezni. Te strani pri prošnji ne bom torej dalje omenjal, dasiravno je to prezanimivo, da se zavoljo malih in celó le navideznih dobičkov, ki jih baje ljudstvo ima, veliki stan obertnikov, namreč bukvarjev tako zeló škoduje. (Klici: res je!)

Zanimivo je to, da se je enaka šolska zaloga, ki je zunaj Avstrije, opustila vsled boja knjigoteržcev, namreč ona na Bavarskem, katera se je bila pred 30 leti skerčila in je že pred 10 leti nehala.

Ker je bilo pa obilo inventara, dala se je vsa zaloga v najem bukvarju. Sedaj ima bukvarsko šolsko zalogo v najemu knjigar Oldenburg, ki pa nima čisto nič privilegij. Ako preidem na stališče učnega odbora, moram konštatirati, da razumé on to zadevo ravno tako, kakor knjigoteržci, in da bi tudi on daljni obstanek c. kr. šolske zaloge težko zagovarjal, ako bi šlo samo za nemške knjige. Učni odbor pa je dostavil: Pa na Avstrijskem je primerno nemalo število šol z nenemškim učnim jezikom, za katere je edino dajala le šolska zaloga učna sredstva in samo ta okoliščina opravičuje daljni obstanek c. kr. šolske zaloge. To je pa jako slabo dokazovanje, to je marveč terditev, za katero se nima dokazov. Reče se, da za nenemške šole naj se obderži šolska zaloga, ki jim edina knjige daje, in privatim se mi je od nekega uda učnega odbora reklo: Ako bi država ne

dajala knjig slovenskim, hervatskim, rumunskim i. dr. šolam, bi jih nič ne imela.

Za te šole je deržavna šolska zaloga največja dobrotā. Ako imajo nenemški narodi to za sramovanje, imajo po mojem prepričanju čisto prav. Najpervo se jim s oficijelno zalogo zabranjuje, da sami knjige pišejo in izdajajo, a potem se jim še reče: Vsaj je dobrotā, da ta zavod obstane, ker bi sicer nič knjig ne imeli. (Klici levo: Prav dobro.)

Prašal bi za to učni odbor, da imenuje narode — pa pri tem naj bo previden, — kateri so nezmožne, za-se šolske knjige izdelovati, ali kateri nimajo političnega zaupanja, da bi šolske knjige brez deržavnih spletkarij spisovali. Dokler se pa ne dokaže, kateri so ti narodi, se nima pravice, vzdrževanje tega zavoda za nenemške narode zagovarjati. Stvar je torej taka-le: Po poročilu odboru se glasi: Nemci so tributni (davku podložni) in morajo ostati tributni, da se bodo za nenemške narode knjige izdelovale. To je jasno; nenemški narodi pa morajo od deržave šolske knjige dobivati, zato — vzrok a v poročilu ni, a privatno se mi je reklo — ker nenemški narodi niso zmožni, šolske knjige pisati, ali ker se jim ne zaupa da bi brez vtikanja v politiko šolske knjige pisali.

Na vsak način je dokazovanje učnega odbora slabo. Če so se tudi te knjige (pa se niso. Ur.) samo iz šolske zaloge dobivale, iz tega ne sledi še, da bode tudi v bodoče tako biti moralo. —

Kakor sem že povedal, ne obstoji tak zavod nikjer več, kajti tudi na Bavarskem so ga odpravili. Č. učni odbor pa se je spomnil v svoji motivaciji tudi Saksonskega rekoč: „Pogled na slovsanske šole na Saksonschem, ki imajo brez upljava vlade izvrstne knjige, ne velja pri posebnih razmerah avstrijskega šolstva“.

Kaj takošnega bi nam učni odbor vendar ne bi smel reči. To je vendar samo terditev, ako se reče, da si Slovani na Saksonschem sami knjige delajo, da pa to pri posebnih avstrijskih razmerah nema pomena, da se na to ne more pri nas ozirati (Veselosť — klici: čujte!)

Rečem kar odkrito, da te posebnosti, na katere se na Avstrijskem še celó od liberalne stranke sklicuje, niso nič, kakor predsodki. (Dobro! dobro! na skrajni levici.)

Razmere na Saksonschem poznam gotovo tako dobro, kakor malokateri v zbornici, kajti živel sem med njimi okoli 30 let, in reči moram, da ne razumem, kako si morejo saksonski Slovani, katerih je samo 52.000, sami knjige narejati, med tem ko si drugi avstrijski narodi, od katerih vsak najmanj dvakrat toliko duš šteje, ne bi mogli svojih knjig izdajati. Ali so mar nemški gospodje, nemški birokrati, kateri pišejo knjige za

Slovence, Hervate in Rumune? Vsaj so pisatelji teh knjig le domačini dotičnih narodov.

To je torej sama sofistika, da šolska zaloga je neobhodno potrebna za druge narode in zavod, ki se s takimi sofističnimi razlogi zagovarja, stoji gotovo na slabi podlogi. (Klice: res!)

Opozorujem na Prusijo, in tu se ne more reči, da so pruske razmere z našimi ne dajo primerjati. Toda ljudem se večkrat pravi, da je Prusija nemška država, in ne treba torej takega zavoda. Gospoda moja! je-li to res? Na Pruskem so razen nemške še druge narodnosti: 1. Poljaki, ki štejejo čez 2 milijona, 2. Sloveni (Wendi), katerih je več nego na Saksonskem, 3. so Čehi, 4. Litavci, 5. Danci in 6. Francozi. Reče naj se torej, ali so pri nas bistveno narodnostne razmere drugačne nego na Pruskem. Pa ako bi se izračunilo, da je na Avstrijskem 7 narodov, a na Pruskem samo 6, pa bi se že morda utegnilo reči, da za 6 ni treba, a 7 narodov je pa že treba šolske zaloge (Veselost) Gospoda, znano Vam je, da je pruska državna vlada stroga in da ne terpi rogovilenja in spletkarij, in da je več narodov ondi, n. pr. Danci, Francozi in tudi Poljaki, gotovo v taki opoziciji, kakor naši nenenemški narodi, in vendar se jim ne zdi potreba, da bi si iz takih vzrokov osnovala državno šolsko zalogo. Reče se sicer: Ja, državna šolska zaloga je velika duševna dobrota za našo mladino, za bodoči narod, kajti nam daje direkten vpljiv na notranji razvoj šole. Pa da bi le bil ta vpljiv dobrodejen. Ali on je škodljiv (klici: resnično). Pred vsem je škodljiv, da zabranjuje razcvetanje važne oberti, knjigoteržstva. To so bili tudi knjigarji v svoji spomenuki dokazali, kajti šolske knjige dajo podlogo knjigarnam. Lipsika ima trikrat tako veliko kupčijo s knjigami, kakor vsi avstrijski knjigoteržci. Pa državni upljiv na šole, na ljudsko omiko je po mojem prepričanju škodljiv. Cesarska zaloga šolskih knjig je bila zavera ljudski omiki. S temi šolskimi knjigami je bil združen vedno ta namen, da se je mladina in učiteljstvo v ozko, gotovo zistemo stiskalo. (Klici; prav dobro!) in prejšnje omikovanje učiteljev je bilo tudi v tem, da so se bodoči učitelji na to privajali, kako bi fabrikate šolske zaloge med mladino spravljali (Klici: Prav dobro!)

(Dalje prih.)

O slovnici o narodnej šoli.

Marsikateri bi utegnili vprašati: je-li slovnica za narodne (ljudske) šole potrebna? Se ve da, slovnica obdeluje formalnost jezika; ona je prav za prav logika, ki išče, ureduje, pogovarja besedoslovje, stavkoslovje, postave, katere se v jeziku nahajajo in po katerih jezik svoje misli in oblike obderži. Slovnica nas

uči sklanjati samostavnike, pridevnike, zaimke: nas uči spre-
gibati glagole, nas uči stavkoslovja itd. Ona nas tudi uči, kako
da naj pravilno pišemo, a snovi in misli za štilistiko, vendar
nij v njej iskati. Zarad tega so pedagogi o slovnici v narod-
nej šoli raznega mnenja. Nekateri so hoteli slovnico kar čisto
iz narodnih šol izpodriniti, rekši da dosta ljudi se slovnice nij
nikoli učilo, a vendar dobro in pravilno piše; dosta drugih pa,
ki slovnična pravila dobro poznajo in vedó, vendar jih ne znajo
rabiti. Drugi pa obdelujejo slovnico na narodnej šoli kot pred-
met, ter se ne zmenijo čisto nič za (snov) štilistiko. Zopet drugi
so, drugega mnenja, da se slovnica podučuje, a ne tako, kakor
v klasičnih jezikih (v gerščini ali latinščini). Oni rekó, da slov-
nične vaje se morajo naslanjati na berila, kajti slovnica nij ni-
koli namen, ampak le sredstvo, s katerim se jezika naučimo.
Tudi pri takem učenju nij treba, da bi se vsako slovnično pra-
vilo znalo. Zadostuje uže, da učenci poznajo nekoliko slovnič-
nih oblik in postav, ki so neobhodno potrebne. Kaj nam koristi,
če kateri še toliko besedij vé, a če jih ne zna vezati! In kaj
nam pomaga, če nam kateri še toliko dobrega in koristnega hoče
povedati, a če ne vemo, kaj da govori. Da nekoliko slovnice
je potrebno, tega ne more nihče tajiti, kajti s to se učimo gladko
in čisto govoriti, in zraven tega se tudi um bistri. Skušnja nas
uči, da ljudje, ki nimajo nobenega pojema o slovnici, da tudi
nobenega znanstvenega napredovanja ne razumo. Še celo pri-
dige so jim jako težko razumljive, če pridigar v narečji (dija-
lektu) ne govori. Jezik ima poseben nameu. Ta namen se pa
doseže, če tako napreduje, da otroci besedo o naravi in o bož-
jem kraljevstvu razumo. Zarad tega je dobro, da uže mladež
dobi nekaj pojem o samostavnikih, pridevnikih, glagolih itd.

Če se ozremo na literarno polje, našli bomo dosta slav-
nih mož, ki so se svojimi deli neumerljivi postali, a ti so se gotovo
slovnice učili. Vsak pesnik in literat se je moral slovnice učiti.

Mej slovnico samo pa mej slovničnim podučevanjem je
velik razloček. Slovnica kot sistema in znanost ne spada v na-
rodne (ljudske) šole, kajti vsaka slovnica ima kaj posebnega.
V narodno šolo tedaj ne spada sistematična slovnica, ampak
le pregled, kojega naj učenci pri razlagi čitanja, pri kakem
sposobnem berilu spoznavajo.

Pri slovnici se učenci zraven slovnice tudi v štilistiki va-
dijo. Pri vsakej slovničnej vaji, mora se paziti, da otroci šol-
ske in domače naloge dobé. S temi nalogami se otrokom slov-
nična pravila v spomin vtisno, in zraven tega se tudi urijo v
pravopisji in v štilistiki. Uže vsak vé in spozna, da vsemu
človečanstvu je jezik najdražji zaklad; jezik je sredstvo, po ka-
terem se omika in znanstvo po celem svetu mej vse narode
trosi. Od dne do dne nahajamo nove znajdbe. Kaj bi nam vse
to koristilo, ako bi ne bili v stauu jih drugim razodeti? Iz

pravega stališča človek govori, ker je v stanu misliti. Ravno jezik je špeciijalna lastnost našega duba; ta je podlaga naše moči in omike.

Ko vstopi v šolo nezaveden in nevkreten otrok, vse mu je še neznano in potuje. Treba ga je tukaj siliti, da misli na osebo in reči. Osebo in reči zaznamujemo pa z besedami. Prisiljen je torej otrok vezati besede. Nekateri učitelji so tega mnenja, da le v slovnični uri se mora slovnično govoriti; a to nij tako. Vsaka ura, pri vsakem predmetu mora biti slovnična ura. Na ta način v prvem razredu, tudi v I. oddelku, ker nij še nobene ure za slovnico odmerjene, bi se otroci nič slovnice ne učili. A to nij tako! Uže pri nazornem nauku se učenci dosta slovnice naučé. Pri tem nauku mora pa učitelj paziti, da mladi učenci na dan a vprašanja v celih stavkih odgovarjajo. Na ta način se vadijo v nazornem nauku in v jeziku. Učitelj mora učencem kratka in razložna vprašanja postaviti. Tudi ne sme učitelj nikoli rabiti besedij, ki so uže ostarele; v šoli ne sme učitelj nikoli rabiti narečja (dialekta) ko takrat, če učenci kake besede ne vedó, ki se rabi v pismenem jeziku. Tudi pogreškov zoper slovnico naj se vsak učitelj v šoli varuje. V šoli naj bo učitelj živa slovnica.

Ko z velikim trudom dospemo do čitanja, ne smemo pustiti, da otroci mehanično beró. Vsako besedo, kojo otroci beró, če ne vedó pomena; naj jim učitelj razlaga. Posebno na povdarek besedij je treba paziti, kajti pri otrocih so organi še ne razviti, zarad tega otroci nekatere besede tako povdarjajo, da nemajo nobenega poñena. V prvem letu nij dobro, če se loči pisanje od čitanja. Oboje mora v najložji zvezi ostati, zarad tega se zove tudi ta metoda pisalna — čitalna metoda. V viših razredih (oddelkih) se pa pozneje morajo deliti vsi predmeti.

Ker je denešnja naloga le o slovnici, hočem še spregovoriti, kako da se podučuje. Slovnica se podučuje v treh metodah, formalnej, logičnej in analitičnej ali modernej metodi. Formalna metoda je naj stareja, in se začinja z obliko, ter konča z zadržajem; prične se samostavnikom, pridevnikom itd., in se konča s skladnjo (sintaksa). S to metodo so se sicer učila pravila, a praktično se nij nič vadilo. Logična metoda se pa začinja ravno nasprotno. Ta prične z zadržajem, ter iz tega se verne stoperv na obliko, t. j. slovnična pravila se izpeljujejo iz jezika samega. Analitična ali moderna metoda začne pri celoti ter konča z deli!

Najbolja metoda v ljudskih šolah je združenje logične metode z analitično.

Kocenov zemljepis za narodne šole.

Poslovenil Ivan Lapajne.

II. Oddelek.

Zemlja kot bivališče človekovo.

(Dalje.)

A. V državnem zboru zastopane dežele.

18. Nadvojvodstvo Avstrijsko pod Anižo ali Dolenje-Avstrija.

360 □ milj (198 □ miriam.) in 1,990.700 ljudi.

Ta dežela obsega podonavsko dolino od Aniže do Litave in Morave. Na desnem bregu Donave so dolenje-avstrijske Alpe, od katerih se Dunajski gozd in Litavske gore do Donave razprostirajo. Med tema gorstvoma je novomeška (kamenita) ravan. Največje gorske kupe so Oetscher (5970' = 1887 m.), severozahodno od Marijacelja, Snežnik (Schneeberg, 6570' = 2076 m.), Rax alpe (6338') in Wechsel (5497') na štajerski meji. Severna polovica na levem bregu Donave je v zahodnem delu obgozdna gorska planjava, na kateri je v vzhodu Manhartska gora. Na vzhodu je malo berdje in rodovitno moravsko polje. Dalje ob Donavi je tulnsko polje in Vagram.

Prideluje se v tej deželi veliko dobrega vina, in sicer najboljše sorte v Klosterneuburgu, Weidlingu, Gumpoldskirchen-u in Vöslau-u. Obertnija ali industrija je prav razvita, posebuo je od Dunaja do Novega mesta mnogo tovarn ali fabrik.

Dolenja Avstrija se razdeluje razen glavnega mesta na 18 okrajnih glavarstev.

1. Dunaj ali Beč je glavno in vladarsko mesto in ob enem največje in najimenitnejše mesto našega cesarstva. V znotranjem mestu in v predmestih je 630.000, v okrožji mesta 200.000, skupaj 820.000 ljudi, t. j.,¹⁾ skoro toliko, kakor cela Gorenja-Avstrija in več nego Saleburško, Koroško, Kranjsko, Istra, Dalmacija, Šlezija, Bukovina. Vseučilišče (univerza), tehnika, imenitna cerkev sv. Štefana. Pervo kupčijsko in fabriško mesto v cesarstvu, že od davnih časov središče mnogih evropskih cest. Na tem mestu je stalo rimsko mesto Vindobona. V 5. stoletji umaknili so se Rimljani preseljevalnim narodom; Rugri, Goti, Lombardi in Obri so imeli zaporedoma to mesto v oblasti.

Od Karola Velikega ima Dunaj isto zgodovino z „vzhodno marko“, katero glavno mesto je postalo. Spremembe v najnovejšem času, razširjevanje notranjega mesta, nova poslopja in novi lepi verti (parki) so mesto kaj lepo ozalšali. Najnavadnejše poletno sprehajališče je prater. Sechshaus je na zahodni strani mesta. Schönbrunn, cesarski grad s parkom, zverinjakom in rastlinjakom. Hernals je na severno-zahodni strani, severno od tukaj Kahlenberg in se dalje Klosterneuburg (6000 lj.) z vinorejsko šolo; blizu tu Weidling z izvrstnim vinom.

Bruck na Litavi; Hainburg (4200 lj.) s tovarno za tabak; Sehwehat z največjo pivovarno v Evropi.

Dunajsko Novo mesto (19.200 lj.), vojaška akademija, velike fabrike; Pottendorf z največjo bombaževo predilnico.

Baden (10.000 lj.), tople žveplene toplice; Vöslau, dobro črno vino; Gumpoldskirchen, izvrstno vino; Mödling; Laxenburg, cesarski grad z vertom.

¹⁾ Zdaj jih šteje že 1 milijon.

Neunkirchen, obertnijski terg; pri Glognic-u se vzdiguje železnica na kvišku čez Semernik.

2. Sv. Ipolit, sedež škofa, Scheibs, Waidhofen (Bidov) na Ipsi imata z železom obertnijo.

3. Korneuburg (4200 lj.); v njegovih okolici sloveča vino- in sadjereja. Stockerau (5000 lj.), Mistelbach, Laa, Oberhollabrunn.

4. Krems (8150 lj.) razvita obertnija in kupčija z žafranom, goršico in vinom; Langenlois, Horn, Zwettel, Bidov na Diji.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Maribora. (Prijazna beseda vsem narodnim odgojiteljem nježne slovenske mladine.) Da-si so nove šole v marsičem tudi pomankljive, vendar se mi vidi, da je po vsem škodljive, ako se grajajo nasproti prostemu ljudstvu. Čemu slovenske, v mnogem oziru še nedovolj razborite kmete begati, ter jim dan za dnevom premlevati o škodi novih šol (kar poprečno tudi ni popolnoma resnično), ker nam naši uže od davnih časov kruti sovražniki Nemci, itak s vsemi mogočnimi sredstvi¹⁾ in povsod, ter koliko največ morejo škodujejo? Spametimo se enkrat, ter tudi na vidaz ali resnično slabe reči se okoristimo kolikor je moči! Duhovniki in učitelji delajte skupno za blagor naroda povsod in vselej! Sicer v resnici narodnemu svečeniku in učitelju te prošnje ni niti treba; itak je potrebujejo nekateri prenapetneži (ki so pa hvalo Bogu redki) in še mlečno liberalni „lerarji“.

Čemu treba na ves glas kričati: glejte, kako naglo zori „žlahni“ sad novodobnih šol, in sicer zarad enega ali dveh neumnih pobalinov, ki sta baje v Ameriko (kedo se ne smeje?) namenjena? — Kmet, čitajoč take neumnosti, obsodi vse šole, katerih pa vendar imamo precej dobrih s poštenimi narodnimi učitelji, ki so ob enem tudi verni kristijani, zujajoči dobro, da se švabskim laži-liberalizmom ni moči nikoga osrečiti, najmanj pa otroke dobro odgojiti. Sicer pa naj učitelj dela kargod, vendar mu se le redko posreči dobro vzrediti otroke slabih starišev, ki so pa do zdaj še vsi iz prejšnje šole.

Ne nasledujmo švabskih listov, bodi si kakehte boje. Lahko je Švabom boriti se, ker jim je zagotovljena narodnost, ki je najperva in poglavitna podloga narodovega blagostanja in omike; oni naj pišejo, naj lažejo (to delajo, n. pr. pisalo se je nekje, X, učitelj v Y, ustrelil je sebo in svojo ljubico; a česki šolski list „Posel z Budče“ je konstatoval, da dotični X ni bil učitelj, nego nekov klativitez, ki je samo začasno obavljal službo učitelja), kakor jim drago. Slovenci pa, rajše ko psovati, podpirajmo narodne učitelje v njih težkem poslu. Poznam nokega izverstnega in pobožnega kateheta, ki se z domoljubnimi učitelji prav dobro zastopi. Naročil je „Vrtec“ in veliko drugih slovenskih knjig, katere učenci z veseljem čitajo. Seveda tudi učitelju treba katehetu z bratovsko ljubeznijo

¹⁾ Neki slavni pisatelj dubrovniški pravi: „U Niemacah iste su krieposti pogrješke“. Oni so zlo rabili vero in znanost, da s temi drugo narode podjarne. — Slovanska apostola . . . Pis.

pomagati v vsem, kar je dragemu nam narodu v korist. Pri tej priliki bi še pa posebno priporočal „Vrtec“, naj bi ga č. g. svečeniki in vsi drugi domoljubi prav obilno podpirali in naročevali naše mladini; posebno še velja to tamkaj, kjer je učitelj nemčur, ki slovensko deco samo sê švabščino kermi. Kateheta lahko pridnemu učencu ali učenki¹⁾ „Vrtec“ ali drugo kako slovensko knjigo podari, tega mu ne more zabraniti niti deželni niti drugi kakov „svet“. Neodpustljiv greh je pa, ako kedo pravi: „Vrtec ni mnogo prida“, rad bi znal, zakaj n. ki ne? Taji-li morte kake verske resnice? Ali je v slabej slovenščini pisan? Kar se jezika tiče, je gotovo mej prvimi v slovenskem časnikarstvu, ki piše prav tako, kakor staroslovenski korenjak „Izteklosem“. Čemu ga tedaj bolje ne podpirajte oni, ki vam je mogoče? Vsak narodnjak, ki se v katerem koli oziru peča z odgojo mladeži, bi moral imeti „Vrtec“, ako se samemu morti i „preotroški“²⁾ (kakor mi je nekdo pravil) zdi; naj ga pa otrokom daje, saj je jim tudi namenjen.

Prepričan sem, ker iz izkušnje vem, da bi bilo moči bodisi še v tako zagriznjemem nemčurskem gnjezdu s posojevanjem slovenskega berila (čemu je seveda mala knjižica potrebna, ki bi pa največ do 20 gld. stala) v nekaterih letih ljudstvo popolnem pridobiti milej naščini. Kujige se lahko posojujejo ne samo šolarjem, marveč tudi odrasčeniim ljudem. S časoma dobijo do čitenja veselje, in človeku ki vidi, da jih je le nekaj pridobil narodnosti, serce radosti igra. „Zerno do zerna pogača.“ Perva in glavna reč je slovenščina. Poznam nemčurjev, ki bi z veseljem čitali „Sl. G.“, ko bi ga umeli, t. j., ko bi se bili nekedaj več v materinščini učili, in bi potem berž ko ne ob priliki tudi narodno volili, ter se ne široko-ustili sê socialdemokratizmom, liberalizmom itd., kratko rečeno bili bi pošteni narodno-katoliški ali katoliško-narodni (da bode vsem prav) slovenski domoljubni možaki!

Tedaj združenimi močmi delajmo kateheti in učitelji v slovenskih šolah, da bodemo razne drakonične „erlasse“ (n. pr. onega od 11. januarja 1877 št. 326. od dež. šolskega sveta, v katerem se zabranjuje raba slovenskih knjig v slovenskih šolah!) laglje suzbijali. Ne poslužujmo se raznih ničevih sredstev, ki ne koristijo niti Petru niti Pavlu, a najmanje slovenskemu ljudstvu. Privajajmo narod k poduku (ergo: tuđi v šole), a ne — objavljamo — kakegod ničevosti, ki tudi poštenim narodnim učiteljem škoduje, ter jim poleg neomenjenega vladinega terorizma še bolje preči narodno delovanje v šolah — vsem Slovencem na škodo. Seveda nemčurske učitelje treba s primernimi in dopuščenimi sredstvi povsod in vsikedar pošteno oklestiti — brez pardona — itak pametno se oziraje na to, da slučajno morti tudi narodnim učiteljem in šolstvu ne delamo škode.

Kjer se učitelj in katehet ne pogajata, tamkaj gotovo manjka čistega narodnega duha ali enemu ali obema. Tertium non datur. Na-

¹⁾ Zlasti se treba ozirati na otroke roditeljev nemškutarjev! Pis.

²⁾ Sicer pa mnogo „otroškega“ izhaja tudi v nemščini, na kar so pa žalibože tudi mnogi — Slovenci naročeni! Pis.

roden slovenski duhovnik in učitelj bosta izvestno vsikdar in povsod z združenimi močmi¹⁾ delovala za blagor milega nam naroda, kar je prva in sveta dolžnost vsakega Slovenca! Kedo te dolžnosti ne ume, on je slovenski Efijalte! Preat! — Nedeljko.

Iz Ljutomera. 1. marca je imelo učiteljstvo ljutomerskega okraja občni učiteljski zbor. Tega zbora udeležili so se vsi učitelji iz našega okraja, razen dveh. Eden je nekoliko bolehen. Prišel je bil tudi g. dr. Berks kot komisar politični.

Pervo je govoril g. Lapajne, nadučitelj v Ljutomeru o lepopisji. G. govornik je teoretično in praktično razlagal, kako naj se po najnovejših predpisih pisanje v narodnej šoli podučuje. Povdarjal je posebno, da se učitelji na večrazrednih šolah porazumó, da se po vseh razredih enako podučuje.²⁾

Druga točka dnevnega reda se je preskočila, ker je bil g. prvosednik Kryl, učitelj realke zaderžan; ker je ud okr. š. sveta, bil je pri seji okr. š. sveta, za to pa je podpisani govoril o metodični obravnavi slovenske slovnice v narodnej šoli. Mej tem časom prišel je g. Kryl. Po dokončanem govoru podpisanega pozdravil je g. predsednik vse nazoče učitelje, ter potem jako razumljivo razlagal in eksperimentiral o kalciji. Končali smo še le popoldne. Preden smo se razšli, zahvalil se je g. prvosednik Kryl vsem učiteljem in učiteljicam, ki so se zbora udeležili.

Klanjšček.

Iz teržaške okolice. Plače okoličnih učiteljev so na 600 gld. in nekatere na 650 gld. povikšane. Petletne doklade po 100 gld. Pri vsem tem so se novo imenovani učitelji gg.: Bunc, Maligoj in Klanjšček službi odpovedali in novo kreirani tretji razredi stojé mjrno, pričakajoč učiteljev. Poglejmo toraj bolj na taujko učiteljske službe v okolici. Dolžnostij mnogo, pravice nobene, predstojnikov kot listja in trave. Vsak mora italijanski jezik znati, v kmetijstvu dobro podkovan biti in (če zna) orgljati za 60 gld. na leto, med tem ko drugim neučiteljem za orgljanje 120 gld. plačujejo. Piskati morajo po „pragmatiki“, ki je prav umno skovana. Noben nižji uradnik magistratov ne sme ničesar višjemu storiti, nižjemu pa je, ergo: Županu ne sme nobeden nič, on pa sme. Za vsak prestopok kazni: 1. svarilo; 2. grajanje; 3. preiskava; 4. odstranjenje. Kedor je bil svarjen ali pismeno grajan, skozi 3 leta ne dobi petletne doklade, ali kake pomoči, ne more avanzirati in če druge službe prosi, dobi jo njegov verstnik. Kako lahko pa je, da zopet v treh letih drugo svarilo dobi, tedaj je zopet na 3 leta obsojen kvinkvenja čakati tako, da če bi katerega na nosu imeli, mu lahko skozi vsa službena leta niti ene petletne doklade ne dajo.³⁾ Dalje vsak učitelj, ki iz druge provincije pod Trst pride, izgubi vsa prejšnja službena leta za penzijo in za kvinkvenijo, toraj začne še le z nova služiti. — Pozor! Okoličan učitelj ima 54 mestnih poslancev, vse

¹⁾ Tukaj nam naj bodo vzorom naši bratje Hervati! Pis.

²⁾ Posebno tam, kjer se ne alternina, in kjer eden učitelj morda po 15 let v enem in istem razredu ostane. Pis.

³⁾ Enake določbe so tudi v postavah družih dežel. Ured.

magistratove uradnike, vasne glavarje (capovilla) okrajne glavarje (capo distrettuale) okrajne zdravnike, vasne duhovne, mežnarje in cerkvene starašine za svoje predstojnike.¹⁾

Tudi so učitelji premakljivi, če so prav definitivni. Danes sem tukaj, jutri pa moram naravnost tija kamor mi povelje veli, če je prav daleč od mesta, neprijeten, samotem kraj ali kaj družega. Vsi okolični učitelji razen 3 so v zadnjih 8 letih bili že po večkrat prestavljeni, nekateri so prosili, drugi so bili prisiljeni. Nobeden ne sme v časnike pisati. Edino dobro imajo okolični učitelji, da si z magistratovim koksom meso kuhajo, če ga imajo in da se po sili laščine učé. Tudi v šolskih zadevah nijnajo besede, kar in kakor magistrat predpiše, tako se morajo ravnati. S prošnjo pač dosežejo kaj, ali da bi rekli, to je potrebno tako in tako prenarediti, je „niente tedesco“.

Iz Velenja. Včeraj 6. marca dopoldne smo pokopali vpokojenega učitelja, gospoda Josipa Begunta. Rojen je bil v Skaleh leta 1801, v juniju, umrl je v petek 2. marca ob dveh. Uže v svojih mladih letih je kazal bister um, radi česar so ga dali stariši v šole v Celje, kjer je moral veliko revščine, lakote in hudega prestati, kajti bil je revnih starišev sin in zraven tega bile so tudi slabe letine. Pri vsem tem izdelal je tedajšnjo normalko in vstopil v gimnazijo, tukaj prvo polovico izveršil, ter se na učiteljsko pripravnico podal. 1819 bil je uže pomožni učitelj v Celji, potem je bil prestavljen v nemško Bistrico, kjer je do 1829 učiteljeval in mladino v vsem lepem in koristnem gojil. Ravno tega leta je bil prestavljen v svoj rojstni kraj Škale, kjer je do zadnje ure ostal. Učil je čez 40 let samo v Škaleh, ter popolnem onemogel, na zadnje v pokoj bil je dejan z 200 glđ. Zadnje 4 leta je bil bolan in se ni mogel še pregibati več. Reven, bolan samec — nikogar nij imel, ki bi mu bil olajšal prehudo osodo ali ga vsaj tolažil! — Zapuščen od vsih, čeravno je mlado in staro, skoro vse prebivalstvo Škalske in Velenjske fare k njemu v šolo hodilo, in si vse znanje izključljivo le od njega pridobilo, pričakoval je edine le dobrotnice in rešiteljice — smerti.

Posebna sazluga gre ranjkemu za pomologijo in petje. Napravil je tak pomologičen vert s toliko in tako dobrim žlahtnim drevjem, da se le težko kje drugod na deželi na celem Štajerskem enacega najde. Bodi mu toraj zemljica lehka! Sprevod bil je jako lep in ginljiv. V prav obilem številu prišlo je staro in mlado od prav daleč po 2 uri hoda ranjcemu zadnje čast skazat — le kolegov se ni veliko vdeležilo. Navzoči bili so samo gg.: Škoflek, Brence, Troha, Kunstič in domač g. Matekovič. Tem naj bo priserčna hvala; pa tudi Škalski duhovščini, ki si je vse prizadajala, da je bil sprevod slovesen, posebno g. župniku, ki mu je iz lece pridigoval.

Za dopis „iz laškega okraja“ nam je zmanjkalo prostora. Ured.

¹⁾ Nam se zdi, da gosp. dopisnik pretira.

Ured.

Šolske novice in drobtine.

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta). Seja 1. marca. Med drugimi rečmi se je dovolila ustanovitev tovarne šole pri Ribnici (Josefsthal). Nekemu podučitelju (g. Mikl-nu v Ljutomeru) se je odgovorilo, da ne more od učiteljstva odstopiti, ako takoj ne plača nazaj prijete študentskega, katerega je bil kot učiteljski kandidat proti temu dobil, da bo 6 let v javni učiteljski službi. — Nekemu krajnemu šolskemu svetu se je odbila prošnja, da bi bile 2. novembra in zadnja dva pustna dneva šolske počitnice. — Enorazrednica pri sv. Duhu v gorjuje-radgongskem okraju se sme razširiti v dvorazrednico. Ivan Pototschnigg (Potočnik) so imenuje učiteljem pri sv. Janžu pri Spod. Drauburgu. Anton Kribaršek v Podgorji je dobil petletno doklado.

(Kranjski deželni odbor) bode bodočemu deželnemu zboru predložil načrt postave o spremembi §. 82. v zadevi dohodkov izpraznjenih učiteljskih služeb.

(Šolski in učni red) od 20. avgusta 1870. naj se po nalogi naučnega ministerstva posebno v sledečih paragrafi in točkah od strani deželnih šolskih svetov pregleduje in pretresuje: začetek in sklep šolskega leta v krajih, kjer so srednje šole (§. 2, odst. 2.) — skrajšanje zapovedane šolske dobe (§. 13, odst. 2.) — ustrahovalna sredstva (§. 24.) — dolžnosti učiteljev, zlasti v zadevi uradnega delovanja in odgovornosti šolskih voditeljev, in zadržanje učiteljev zunaj šole (§. 26 etc.) — učiteljske konference, posebno vdeleževanje veroučiteljev (§. 37 etc.) — prestavljanje učencev iz razredov v višje razrede ali oddelke in njih prestop v druge šole (§. 41). Javne preskušnje in izdavanja letnih spričeval — uravnava ženskih ročnih del na ljudskih in meščanskih šolah.

(Štipendij) so dobili goriške kandidatkinje letos 4000 gld. Pripravnikom (za učiteljske) v Kobaridu, Proseku in Terziču se je dalo 800 gld. podpore. — V Kobaridu se bode — tako beremo v „Soči“ — ustanovila obertnijska šola in ondi v ta namen novo šolsko poslopje zidalo.

(V zadevi razpisov učiteljskih služeb) je velika zmešnjava. Njih razpisovanje preskrbuje okrajni šolski svet. Pervotno so se stroški za nje plačevali iz njegovega fonda, a deželni šolski svet je odločil (na katero postavbo se je opiral, ne vemo), da naj plačujejo te stroške krajni šolski sveti. Tudi so bila naložena precejšnja bremena, ker so od več let okrajnim šolskim fondom razpisno stroške poveriti morali. — Zdej je pa ta neprilika, da okrajni šolski sveti od krajnih jako težko nove za razpisne dobe, in ta neprilika je s tem povečšana, da nekateri listi (n. pr. „Grazer Zeitung“) kar naprej razpisno takso zahtevajo, a okrajni šolski sveti je poslali ne morejo. Od tod menda izvira, da jako malo razpisov v „Gr. Z.“ in v „Päd. Z.“ beremo. — Našemu listu pa, ki plačila naprej ne zahteva, se pa dolžnje za inserate „učit. služeb“ — že blizo 50 gld. — Kdo bode v takih okoliščinah še take inserate priobčeval? Ali ne bi moglo š. gospodske te neprilike predrugačiti?

(Pred porotno sodnijo v Celji) je bil 8. marca g. M. Ivanetič, učitelj s Roba na Kranjskem, tožen radi dopisa „z Gorenjskega“ v 15. št. lanskega „Učitelja“ po §. 300. k. p. (kaljenje javnega miru in reda). Obravnava je trajala od pol desete do tretje ure. Predsedoval je okr. sodniji predsednik Heinricher, državni pravdnik kot tožitelj je bil dr. Gertscher, zagovornik dr. Šurbi. Zatoženec je bil s 10 glasi proti 2 nekrivega spoznan. (Več prihodnjic.)

(† G. Ivan Tušek), profesor ljubljanske gimnazije, zasluženi slovenski pisatelj, bivši tajnik „Slovenske Matice“ je umrl. Velika škoda je za slovenskega domoljuba!

(Tudi en vzrok), zakaj se za razpisane učiteljske službe nijeden prosilec ne oglasi. Za razpraznjeno učiteljsko mesto v Brezuli (v mariborski okolici) se je 29. januarja služba razpisala; obrok kompetence je bil

4 tedne določen; t. j. do 26. febr. A razpis beremo v „Gr. Z.“ in v „P. Z.“ še le 9. (oziroma 10.) marca. —

(Pojasnilo.) V zadevi dopisa iz celjskega okraja se nam piše, da dotična nemška učiteljica dobiva zdaj samo 80 gld. za ročna dela, popred je dobivala 360 gld.

(Dobra misel.) Ker je veliko vojaških rekrutov čitanja in pisanja nezmožnih, podtika se to navadno šoli, in sicer prejšnji šoli. Čez 10 let se utegne pa dolžiti sedanja šola. Kaj pa poročemo mi učitelji na to? Pomagajte nam, da bode mladina res osem let v šolo hodila. Nek učitelj predlaga v „P. Z.“, naj obsega avstr. brambovska postava še sledeči š.: „Vsak novinec vojaški, kateri se s šolskim odpustnim spričevalom skazati ne more, mora eno leto več pri vojakih služiti“. To bi bilo za dečke, kaj pa za deklice?

(Vabilo.) Okrajno Kozje-Sevnica-Brežiško učiteljsko društvo ima v četrtek dne 5. aprila v Rajhenburgu svoj prvi redni zbor za društveno leto 1877. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika o delovanju društva v pretečenem letu 1876. 2. Poročilo blagajnika in volitev treh članov v pregledovanje letnega računa. 3. Poročilo pevovodje. 4. Volitev novega odbora. 5. Določitev in vplačevanje (znižano) društvenine. 6. Določitev kraja in dneva za zborovanje (izlet?) v majniku. 7. Posamezni nasveti. — Če bo č. tovariš oziroma tovaršica iz zgoraj omenjenih okrajev moževsko prevdarjal, ali je nam in šoli občevanje in posvetovanje s kolegi in prijatelji potrebno in koristno ali ne, potem bo udeležitev prihodnjih zborovanj gotovo tako živahna, kakor je bila nekdanj. Da bo, nadeja se Odbor.

Opomba. Slavna šolska vodstva iz gornjih treh okrajev, ktera še niso poslala lansko leto razdeljenih pol z vprašanji gospodu prof. Alf. Müllner-ju v Maribor, so uljudno vabljeni, da to do 1. apr. t. l. zanesljivo storijo. Vodstvo istega društva.

(Vabilo.) Celjsko učiteljsko društvo ima 5. aprila v Celji svoj drugi letošnji zbor: Na dnevnem redu je govor g. Vučnika: „Das Leben der Pflanzen“ in razkladanje g. Weiss-a o „petletnih dokladah definitivnim podučiteljem.“

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Učiteljska služba v Polenškaku (Irazr., okr. i. p. Ptuj) s 550 gld. in stan. do 31. marca na kr. š. svet. Učiteljska služba v Račjem (Kranichsfeld) s 600 in stan.; učiteljska služba v Hočah (3razr.) s 550 in stan.; podučiteljska služba v Studenčinah (2razr.) s 480 (360) in stan.; podučiteljska služba v Kamnici (2razr.) s 500 (390) in stan.; podučiteljska služba v Celnici (3razr.) s 476 (366) in stan. Vse v 6 tednih (od 19. febr.) na kr. š. svet. (Vse službe so v mariborski okolici.)

Na Goriškem: Učiteljske službe v Št. Ferjanu in v Žabljah (1r., okraj goriški) s 400 gld. in stan. (ali 120 gld.) do 20. m. na kr. š. svet.

Premembe pri učiteljstvu po Slovenskem.

Na Štajerskem: G. Klenovšek iz spodnje Polskave, podučitelj v Selnici. Gospodična Brus iz Ribnice je predstavljena za podučiteljico v Št. Ilu pri Slov. gradu.

Na Kranjskem: G. Mat. Arko, def. nadučitelj v Hrenovicah. Gosp. Ljudevit Vodopivec, duhovnik in učitelj na Gori pri Idriji, pride za učitelja in duhovnika na Razderto. Gosp. Jos. Levičnik, def. učitelj v Železnikih. Gosp. Joz. Vovk, učitelj v Černem verhu, pride v Lokavec na Goriškem.

Na Primorskem: G. Leop. pl. Landes, podučitelj na c. kr. nemški mešč. šoli v Terstu.

Listnica uredništva: G. A. L. v R.: Za današnja številka je zmanjkalo prostora. — G. J. Tr. v V.: Radi Vam vstrežemo, kar povejte Vašim nadlegovalcem.

Podučiteljska služba

na četverorazrednici v Laškem tergu z dohodki III. razreda se razpisuje. Prošnje se imajo do konca meseca sušca poslati krajnemu šolskemu svetovalstvu v Laškem tergu.

Okrajni šolski svet Laški terg, dne 17. svečana 1877.

Pervosednik: **Haas** m. p.

V Pragi v založbi **Felkl**-na in **sina** (Celetna ulica, č. 30) so izišle po priporočilu „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“:

NOVE RISANKE

s slovenskimi napismi in s prav dobrim, debelim papirjem.

Perva, druga in tretja risanka so pikčaste, **četrta** ima čisti papir. V 1. risanki so pike 1 cm., v 2.—2 cm., v 3.—4 cm. narazen.

100 kosov velja **4 gld. 50 kr.**; posamezni sešitki (s 6 listi) so po 6 kr.

Za **slovenske šole** jih ima pa v zalogi

Janes Giontini in **Fr. Dubois**
v Ljubljani. v Ljutomeru.

Zlasti opozorujemo slavne okrajne šolske svete, p. n. gospode šolske ravnatelje in učitelje na naše, izverstne po najnovejših zemljepisnih znanostih uredjene zemeljske krogle (globe), luno- in planetostroje najnižjih cen v **slovenskem**, **hervatskem** in **serbskem** jeziku. Visoko naučno ministerstvo jih je v svojem času kot edino za šolo pripravne priporočilo.

 Vzori (obrazci) se na zahtevanje zastonj in franko pošiljajo.

Felkl in sina

3—12

tergovina s papirjem v Pragi.